# FORMELE JURIDICE DE PERFECTARE A CIRCUITULUI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

*Dorin CIMIL*

Informația, în calitate de obiect al raporturilor juridice civile, nu poate fi supusă plenar niciunui mecanism juridic cunoscut de reglementare. În privința datelor personale, utilizarea poate îmbrăca forme dintre cele mai diverse, de la cele pur vexatorii (…), până la cele frauduloase (….) [1]. Nu este posibilă, din punctul de vedere al metotologiei juridice de reglementare, plasarea informației în circuitul civil, aplicând același regim ca pentru grupurule de obligații, cum ar fi bunurile, lucrările sau serviciile, sau regimuri prestabilite pentru drepturi patrimoniale sau nepatrimoniale, cu toate că jurisprudența europeană atribuie acest regim juridic de bunuri fișierelor datelor personale [2]. Există opinii, expuse în spațiul științific civilistic, precum că față de identificarea regimului juridic al informației urmează a fi aplicate regulile referitoare la energie [3], în sensul obiectului drepturilor civile: pe motiv că informația poate figura ca și conținutul obligației subiectului obligat, și din această perspectivă, este exclusă calitatea ei de obiect al drepturilor civile; obiectul raporturilor juridice pot fi acțiunile subiectului obligat (în cazul executării obligațiilor de consultanță, prezentarea informației comerciale sau alte categorii de informații, răspândirea datelor prin rețeaua electronică). Motivația ar fi una, că instituția posesiei, adică stăpânirea faptică asupra obiectului dreptului nu poate fi aplicată față de informație, ca atare, și datele cu caracter personal, în speță. Imposibilitatea semnalată este determinată de proprietățile social-fizico-economice ale informației, și anume, facultatea de a fi posedată de un cerc nedeterminat de persoane în unul și același moment.

O analogizare cu instituția posesiei poate fi admisă doar în cazul ținerii informației în taină, însă ținerea informației într-o taină absolută face ca aceasta să fie exclusă din circuitul civil și, prin urmare, nu se vor putea genera obligații civile între subiecții raporturilor civile, într-o astfel de situație. La fel, urmează să punctăm și lipsa mecanismului

juridic de transmitere a informației de la posesorul informației către un terț, deoarece aceasta nu se transmite efectiv prin mijlocul juridic *traditio*, dar se **comunică de către posesorul ei** unui alt subiect, și prin acțiunea faptică de comunicare a acesteia, numărul de posesori ai informației în timp și spațiu nu se reduce, cum ar fi în cazul obligațiilor de transmitere a bunurilor, dar se mărește.

Practica contractuală încearcă să soluționeze problema acoperirii juridice a transmiterii informației prin intermediul raporturilor de prestări servicii informaționale, care cuprind două segmente componente: *serviciile de consultanță* și *serviciile de informare*.

Însă mecanismul juridic actual de prestare a serviciilor nu poate asimila integral particularitățile economice ale serviciilor, și anume: serviciul prestat se consumă în momentul realizării lui, el nu poate fi represtat de către prestatorul inițial în aceeași ipostază către terți.

Pe când informațiile, comunicate unei persoane, pot fi recomunicate în aceeași ipostază și altor persoane.

Această particularitate a informațiilor deschide calea unor abuzuri din partea celui ce primește informația: acesta poate răspândi informațiile, comunicate de debitorul său, obținând din aceasta un beneficiu, fără a participa la culegerea și crearea informației.

Serviciile, în calitate de obiecte ale drepturilor civile, trebuie să posede anumite caracteristici de conținut:

1. Fezabilitate faptică;
2. Imposibilitatea separării în timp și spațiu;
3. Exclusivitate;
4. Sincronizarea prestării și recepționării;
5. Impersistența.

La capitolul impersistenței serviciilor, se observă o delimitare de alte obiecte a drepturilor civile, cum ar fi bunurile, lucrările, informația și rezultatele activității intelectuale, imprimate pe anumiți purtători, care permite păstrarea lor un anumit termen.

Serviciile se pot sesiza de către persoanele receptoare prin efectul produs, adică prin fezabilitatea faptică, care poate fi resimțită de beneficiar un anumit interval de timp. Consumarea momentană a serviciilor într-un raport obligațional face imposibilă aplicarea unor forme juridice de protecție a drepturilor civile, cum ar fi ***restituția bilaterală***, ceea ce ar însemna obligația de a restitui tot ceea ce a

obținut în baza actului juridic nul, iar în cazul imposibilității de restituire, este obligată să plătească contravaloarea prestației.

Toate caracteristicile prezentate ale serviciilor permit elucidarea celei de bază, care ar fi indurabilitatea calității şi complexitatea determinării acesteia. Determinarea calității serviciilor prestate în cadrul obligațiilor contractuale reprezintă o problemă a doctrinei şi a jurisprudenței, pe motiv că nu sunt reliefate la nivel legislativ acele criterii, cerințe şi premise care pot sta la baza aprecierii calităților pozitive ale unei activități. Aprecierea calității prin intermediul criteriilor de stabilire a cantității, cum ar fi termenele de executare, coraportul preț de cost-preț, sau numărul unităților deservite, nu pot sta la baza aprecierii indicilor de calitate. În domeniul reglementării calității serviciilor prestate, legiuitorul utilizează mecanismul de interdicție (obligații negative), şi anume, indică de la ce categorie de acțiuni trebuie să se abțină prestatorul în cazul prestării serviciului anume.

Relativ la calitatea informațiilor comunicate de către debitor în temeiul unui raport juridic obligațional, remarcăm deosebiri față de regimul general al executării corespunzătoare a obligațiilor. În acest caz, trebuie să subliniem două grupe de obligații:

1. comunicarea informațiilor ce prezintă un secret de producere (know-haw);
2. comunicarea altor informații decât cele indicate *supra*.

Pentru prima grupă de obligații, se va solicita ca informațiile prezentate să aibă un nivel sporit de plenitudine, astfel ca destinatarul informației (creditorul) să aibă posibilitatea, utilizând aceste informații, să obțină acelaşi rezultat ca şi deținătorul primar al informației (debitorul). Aprecierea calității grupei a doua de informații trebuie să fie făcută ținându-se cont de criteriile, precum ar fi scopul obținerii informației, veridicitatea, plenitudinea, condițiile în care sunt comunicate unele sau alte informații. Având în vedere natura acestor obligații, ar trebui să pornim de la prezumția că odată comunicate destinatarului informației, acesta nu poate răspândi informațiile în scopuri comerciale.

Bunul sau marfa pot exista separat de izvor, adică producătorul sau titularul lor primar; titlurile de valoare pot exista şi fără titularii lor primari şi chiar fără emitenți (cele emise de fondurile de investiții);

important este să existe echivalentul patrimonial al dreptului asupra titlului de valoare; drepturile patrimoniale, din moment ce au fost puse în circuit, pot fi liber supuse înstrăinării (își pot schimba titularul dreptului subiectiv), indiferent de obligația inițială, care a servit drept temei de apariție. Contractele de prestare a serviciilor informaționale pot fi calificate ca atare doar în situația când titularul informațiilor, care nu formează obiectul protecției intelectuale, le prezintă unei companii specializate pentru a fi prelucrate cu condiția transmiterii ulterioare către client a produsului final. În situația în care compania nu supune datele personale prelucrării (procesării), dar numai permite accesul la ele altor subiecți contra cost, acest raport juridic nu va conține segmentul de efectuare a unei lucrări/serviciu pentru client la comanda acestuia și, respectiv, nu va putea fi supus calificării juridico-civile ca servicii informaționale. În cazul dat, va trebui să vorbim despre încheierea contractelor nenumite, care vor avea ca obiect o categorie juridică nenumită a drepturilor civile – informația. Conform art.667 alin. (3) Cod civil al Republicii Moldova *„Părțile pot încheia contracte care nu sunt prevăzute de lege (contracte nenumite), precum şi contracte care conțin elemente ale diferitelor contracte prevăzute de lege (contracte complexe)”*. După cum știm, încheierea contractelor nenumite și complexe [4] reprezintă una din oportunitățile de realizare a principiului libertății contractului. Aplicarea prin analogie față de contractele nenumite de transmitere a informației a normelor ce reglementează tipurile contractuale asemănătoare este posibilă numai cu respectarea unor condiții stricte, cum ar fi:

– inexistența unor norme incidente în cadrul obligațiilor contractuale anume și în materia obligațiilor în general;

– inoportunitatea aplicării obiceiului și uzanțelor comerciale;

– necorespunderea aplicării normei prin analogie esenței raportului reglementat;

– protecția intereselor legitime ale părții slabe în contract, terțelor persoane și intereselor publice [5].

***Referințe:***

1. MARIAN, N., BICU, V., ILIE, G.AL., RIZOIU. R. *Drept civil: persoanele.* București: Universul Juridic, 2016, p.68.
2. UNGUREANU, O., MUNTEANU, C. Dreptul la protecția datelor cu caracter personal, un drept autonom? În: *Revista de drept privat*, 2016, nr.4, p.172.

3. BEVZENCO, R.S. *Obiectî grajdanschih pravootnoshenii, în Grajdanschoe provo: aktualinîe problemî teorii i practichi,* pod obscei redactsii V.A. BELOVA. Москва, 2009, c.343.
4. CIMIL, D. *Discuții preliminare despre regimul juridic al contractelor complexe*. În: *Analele Universității din București, seria Drept*, 2016, Editura C.H.Beck, p.1-13.
5. MARIAN, N. *Drept civil: teoria generală*. București: Editura Solomon, 2017, p.377. Profesorul Răzvan Dincă evidențiază cinci reguli de aplicare prin analogie a normelor civile speciale. A se vedea în: DINCĂ, R. *Contracte civile special în noul Cod civil*. București: Universul Judidic, 2013, p.10-11.